

ВПЛИВ АГРАРНОГО ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ НА ВІДТВОРЕННЯ ТВАРИННИЦТВА

Газуда М.В.

В статті основна увага приділена аналізу кормової бази за 19-и річний період та вплив її на відтворення тваринництва в Україні та регіонах Українських Карпат. Проаналізовано площі кормових культур та частка їх у загальній площі сільськогосподарських угідь, в тому числі в посівних площах, а також вплив кормової бази аграрного природокористування на поголів'я основних типів тваринництва та виробництво окремих видів тваринницької продукції.

Кількість бібліографічних посилань – 8, мова – українська.

Ключові слова: відтворення тваринництва, площі кормових культур, сільськогосподарські угіддя, посівні площі, типи тваринництва, види тваринницької продукції.

ВСТУП

Аграрне природокористування відіграє важливу роль у розведенні великої рогатої худоби, овець, кіз, коней, свиней та птиці. В національному класифікаторі видів економічної діяльності (КВЕД) у групі 01.1 – рослинництво, виділяються такі види економічної діяльності, як вирощування однорічних і багаторічних трав на зелений корм, випас, сіно, сінаж і силос (підклас 01.11.0); вирощування кормових коренеплодів (буряку тощо); вирощування зернових і зернобобових, а також їх сумішей на зелений корм, випас, сіно, сінаж, силос. На нашу думку, для відгодівлі окремих видів тваринницької продукції також вирощується і кормова картопля, хоча у КВЕДі такий вид економічної діяльності не зазначено.

Важливою галуззю сільського господарства є багатогалузеве тваринництво. Від рівня його розвитку залежить наповнення ринку висококалорійними продуктами харчування – м'ясом, молочними продуктами, яйцями тощо. Тваринництво дає сировину для харчової і легкої промисловості (м'ясо, молоко, шкіра, вовна, віск, пух тощо), а також для виробництва ряду лікувальних препаратів. Тваринництво має тісні зв'язки із земельними ресурсами аграрного природокористування, оскільки постачає органічні добрива. В свою чергу землі аграрного природокористування беруть участь у формуванні кормового балансу тваринництва. Розвиток і розміщення тваринництва визначається значною мірою наявністю кормової бази, тому що майже половина всіх затрат у цій галузі припадає на створення кормових раціонів тварин. Кормову базу формують польове кормовиробництво (вирощування кормових і зернофуражних культур), природні кормові угіддя (сіножаті й пасовища), а також відходи переробки продукції аграрного природокористування, відходи харчової промисловості й комбікормова промисловість.

1 РОЛЬ КОРМОВИХ КУЛЬТУР У ВІДТВОРЕННІ ТВАРИННИЦТВА

Основою кормової бази в Україні є польове кормовиробництво, яке включає посіви кукурудзи на силос і зелений корм, однорічні і багаторічні трави, кормові коренеплоди тощо. Другим важливим джерелом кормової бази є використання природних кормових угідь. В зв'язку з цим, важливою складовою є дослідження впливу таких культур на площу сільськогосподарських угідь, в тому числі на посівні площі кормових культур в динаміці за багаторічний період як в регіонах Українських Карпат, так і України загалом (табл. 1).

За аналізований період (2008, % до 1990 р. (табл. 1) площа сільськогосподарських угідь в регіонах Українських Карпат зменшилась майже на 10, а в Україні на 11,5 %, передусім за рахунок зменшення посівних площ відповідно на 24 та 16%, в тому числі за рахунок кормових угідь відповідно на 58 та 63%. Якщо в 1990 р. посівні площі до сільгоспугідь регіонів Українських Карпат становили 68,8 %, то 2008 р. – 56,2%, а в Україні відповідно 78,3 та 74,1%. Звідси випливає, що розораність сільськогосподарських угідь за рахунок посівних площ значно зменшилась, в основному за рахунок кормових угідь. Масштабнішими є скорочення площ кормових до сільськогосподарських угідь. Якщо у 1990 р. площа кормових угідь до сільгоспугідь регіонів Українських Карпат складала 30,5%, то в 2008 р. скоротилась до 14,2%, а в Україні з 29,0 до 7,5%.

Отже, у першому випадку зменшення становило більше ніж двократну величину, а в другому – у 3,9 разів, чим самим була підірвана кормова база для тваринництва, що і відобразилось на наявності поголів'я (табл. 2).

Таблиця 1 Посівні площі сільськогосподарських культур, в тому числі кормових, в усіх категоріях господарств України та регіонах Українських Карпат

(тис. га)

Регіони (області) Українських Карпат	Площа сільськогосподарських угідь			В тому числі, посівні площі			З них, кормових культур			% до сільгоспугідь			
	1990	2008	2008, % до 1990	1990	2008	2008, % до 1990	1990	2008	2008, % до 1990	посівних площ		з них кормових культур	
										1990	2008	1990	2008
Закарпатська	415	408	98,4	196	192	98,0	100	54	54,0	47,2	47,1	24,1	13,2
Івано-Франківська	498	490	98,4	414	316	76,3	179	97	54,2	83,1	64,5	35,9	19,8
Львівська	1262	1039	82,3	865	549	63,5	385	115	29,9	68,5	62,8	30,5	11,1
Чернівецька	473	450	95,1	347	285	82,1	144	74	51,4	73,3	63,3	30,4	16,4
Разом	2648	2387	90,1	1822	1342	73,7	808	340	42,1	68,8	56,2	30,5	14,2
Довідково: Україна	41374	36604	88,5	32406	27133	83,7	11999	2752	22,9	78,3	74,1	29,0	7,5
Аналізовані регіони, % до України	6,4	6,5	x	5,6	5,0	x	6,7	1,1	x	x	x	x	x
Закарпаття, % до України	1,0	1,1	x	0,6	0,7	x	0,8	2,0	x	x	x	x	x
Закарпаття, % до аналізованих регіонів	15,7	17,0	x	10,7	14,3	x	12,4	15,9	x	x	x	x	x

*Розраховано за джерелом: [2, с. 175, 179]; [7, с.162]; [4, с. 122]; [5, с. 121]; [6, с. 133]; [8, с. 118]

Таблиця 2 Поголів'я основних типів тваринництва в усіх категоріях господарств та частка в ньому господарств населення (ОСГ) в Україні та за регіонами Українських Карпат*

(на кінець року; тис. голів; частка господарств населення, %)

Регіони (області) Українських Карпат		Велика рогата худоба		Свині	Вівці та кози	Птиця
		усього	у т.ч. корови			
Україна, усі категорії господарств,	1990	24623,4	8378,2	19426,9	8418,7	246104,2
	2000	9423,7	4958,3	7652,3	1875,0	123722,0
	2008	5079,0	2856,3	6526,0	1726,9	177555,9
частка господарств населення, 1990		14,4	26,1	27,6	14,9	46,0
	2000	46,5	62,7	68,4	78,0	79,5
	2008	66,1	78,1	58,2	82,6	50,5
Регіони Українських Карпат, усі категорії господарств,	1990	2478,1	911,8	1372,6	551,3	24248,5
	2000	1265,6	790,8	823,2	308,2	15327,2
	2008	806,5	489,5	867,5	233,4	19609,0
частка господарств населення, 1990		70,8	56,4	58,3	30,8	56,9
	2000	82,0	90,5	93,1	91,3	95,5
	2008	91,6	95,2	78,3	87,7	65,2
Довідково: Закарпатська область, усі категорії господарств,	1990	352,5	141,5	343,4	269,4	4839,5
	2000	182,4	134,7	231,8	168,9	3158,4
	2008	152,4	106,9	276,2	132,8	3384,4
частка господарств населення, 1990		36,5	58,2	77,9	26,7	60,8
	2000	87,2	93,2	96,2	90,1	99,5
	2008	96,2	97,7	91,3	85,5	90,2
Аналізовані регіони, % до України, усі категорії господарств,	1990	13,4	10,9	7,1	6,5	9,8
	2000	10,1	15,9	10,8	16,4	12,4
	2008	15,9	17,1	13,3	13,5	11,0
частка господарств населення, 1990		49,5	23,5	14,9	13,5	12,2
	2000	23,7	23,0	14,6	19,2	14,9
	2008	22,0	20,9	17,9	14,3	14,3

Закарпаття, % до України усі категорії господарств,	1990	1,4	1,7	1,8	3,2	2,0
	2000	1,9	2,7	3,0	9,0	2,5
	2008	3,0	3,7	4,2	7,7	1,9
Закарпаття, % до аналізованих регіонів, усі категорії господарств,	1990	14,2	15,5	25,0	48,8	20,0
	2000	14,4	17,0	28,2	54,8	20,6
	2008	18,9	21,8	31,8	56,9	17,2

*Розраховано за джерелом: [2, с. 207-213].

Дані досліджень за 19-и річний період (1990-2008 рр.), що згруповані в табл. 2 свідчать про спадну тенденцію щодо скорочення усіх аналізованих видів поголів'я худоби, а також птиці. Аналогічна тенденція притаманна поголів'ю свиней (зменшення становить в 1,6 рази) а також овець та кіз (у 2,4 рази), дещо нижче скорочення стосовно поголів'я птиці, яке зменшилось на 20 %. Основними товаровиробниками аналізованих видів худоби та птиці як у 1990 р. (за винятком овець та кіз), так і у 2008 р. в регіонах Українських Карпат були господарства населення (ОСГ), при чому частка їх у 2008 р. стала провідною з наявності всіх аналізованих видів. Така ж тенденція, але в дещо меншій мірі, характерна і для України в цілому. Спадна тенденція стосовно поголів'я худоби та птиці в усіх категоріях господарств регіонів Українських Карпат дещо менша ніж в Україні загалом. Так, якщо в 1990 р. поголів'я великої рогатої худоби (ВРХ) аналізованих регіонів щодо України становило 13,4 %, то в 2008 р. – 15,9 %, в тому числі корів відповідно 10,9 та 17,1 %; поголів'я свиней – 7,1 та 13,3 %, овець та кіз відповідно 6,5 та 13,5 %, а птиці – 9,8 та 11,0 %.

Узагальнюючим показником в порівняльному аналізі є наявність поголів'я худоби та птиці в усіх категоріях господарств, в тому числі в господарствах населення в розрахунку на 100 га сільгоспугідь, що зокрема засвідчує табл. 3.

Поголів'я ВРХ (табл. 3) в усіх категоріях господарств за регіонами Українських Карпат в розрахунку на 100 га сільгоспугідь зменшилось майже в 3, а в Україні – в 4,3 рази. Така ж тенденція характерна і для поголів'я корів, а також свиней. Значне скорочення як в регіонах Українських Карпат, так і в Україні в цілому, і особливо в особистих селянських господарствах відбулося в поголів'ї овець та кіз в розрахунку на 100 га сільгоспугідь. Так, у 2008 р. порівняно з 1990 р. поголів'я цього типу тварин в аналізованих регіонах зменшилось більше ніж вдвічі, а в господарствах населення – в 3,7 рази, а в Україні відповідно у 4,3, в тому числі в ОСГ – в 5,1 рази. Аналогічна тенденція характерна і щодо поголів'я птиці в розрахунку на 100 га сільгоспугідь. Особливо зменшилось поголів'я птиці в господарствах населення в розрахунку на 100 га

сільгоспугідь, які в 1990 р. перебували у користуванні ОСГ, а в 2008 р. у їх користуванні та володінні.

2 ДИНАМІКА ТА ТЕНДЕНЦІЇ ВИРОБНИЦТВА ПРОВІДНИХ ВИДІВ ТВАРИННИЦЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Зменшення площ кормових культур негативно вплинуло на поголів'я типів тварин в усіх категоріях господарств, в тому числі в особистих селянських господарствах, а також обумовило кумулятивний вплив на виробництво окремих видів тваринницької продукції в цілому, та в господарствах населення, зокрема (табл. 4).

За аналізований період (2008 до 1990 р. (табл. 4) в регіонах Українських Карпат проявилась спадна тенденція у виробництві м'яса (в забійній вазі), молока та вовни, і зростаюча – у виробництві яєць. У Закарпатській області відбулося зменшення тільки по м'ясу та вовні. Аналогічна тенденція і в Україні, де також відбулося зменшення виробництва аналізованих видів тваринницької продукції, за винятком яєць.

В процесі трансформації агропромислового комплексу основними товаровиробниками аналізованих видів тваринницької продукції в регіонах Українських Карпат стали господарства населення, в той час як по Україні більше 50 % виробництва м'яса та яєць припадає на сільськогосподарські підприємства, а молока та вовни – на селянські господарства. Негативною тенденцією є різке скорочення виробництва вовни в усіх категоріях господарств регіонів Українських Карпат. Так, у 1990 р. було вироблено майже 1,4, а в 2008 р. – понад 0,4 тис. тонн (менше на 71,4%).

Аналогічна тенденція характерна і для виробництва окремих видів тваринницької продукції та яєць в розрахунку на одну особу, як за рахунок усіх категорій господарств, в тому числі й господарств населення (табл. 5). Відмітимо також, що темпи спаду виробництва аналізованих видів продукції в розрахунку на одну особу в Україні були дещо нижчими від темпів спаду виробництва взагалі, оскільки ще не подолана демографічна криза і відбувається природне (депопуляція) скорочення населення.

Таблиця 3 Поголів'я основних типів тваринництва в усіх категоріях господарств, в тому числі в господарствах населення (ОСГ) в розрахунку на 100 га сільгоспугідь за регіонами Українських Карпат*

(на кінець року; тис. голів)

Поголів'я худоби та птиці в усіх категоріях господарств, в т.ч. ОСГ, площі сільгоспугідь	Регіони (області) Українських Карпат								Регіони, разом		Довідково: Україна	
	Закарпатська		Івано-Франківська		Львівська		Чернівецька					
	1990	2008	1990	2008	1990	2008	1990	2008	1990	2008	1990	2008
Площа сільгоспугідь (тис. га) у володінні та користуванні: усіх категорій господарств,	414,7	408,2	497,9	489,7	1262,1	1039,2	472,8	449,6	2647,5	2386,7	41374,4	36603,8
господарств населення	57,5	350,0	157,8	376,8	143,8	799,0	62,5	362,1	421,6	1887,9	2669,0	15584,5
<i>ВРХ, усього</i>	352,5	152,4	581,8	210,1	1095,4	299,8	448,4	144,2	2478,1	806,5	24623,4	5079,0
в т.ч. ОСГ	128,6	146,6	266,5	198,1	399,8	271,3	123,8	122,6	918,7	738,6	3545,7	3357,2
В розрахунку на 100 га сільгоспугідь, голів	85,0	37,3	116,8	42,9	86,8	28,8	94,8	32,1	93,6	33,8	59,5	13,9
в т.ч. ОСГ	223,6	41,9	168,9	52,6	278,0	34,0	198,1	33,8	217,9	39,0	132,8	21,5
<i>Корови, усього</i>	141,5	106,9	219,9	129,9	404,7	177,7	145,7	75,0	911,8	489,5	8378,2	2856,3
в т.ч. ОСГ	82,3	104,4	147,1	126,1	219,3	167,0	66,0	68,7	514,7	466,2	2186,7	2230,8
В розрахунку на 100 га сільгоспугідь, голів	34,1	26,2	44,2	26,5	32,0	17,1	30,8	16,7	34,4	20,5	20,2	7,8
в т.ч. ОСГ	143,1	29,8	93,2	33,5	152,5	20,9	105,6	19,0	122,0	24,7	82,0	14,3
<i>Свині, усього</i>	343,4	276,2	298,8	157,6	383,8	258,7	346,6	175,0	1372,6	867,5	19426,9	6526,0
в т.ч. ОСГ	267,5	252,2	171,2	114,6	214,5	188,6	146,6	123,6	799,8	679,0	5361,8	3798,1
В розрахунку на 100 га сільгоспугідь, голів	82,8	67,7	60,0	32,2	30,4	24,9	73,3	38,9	51,8	36,3	46,9	17,8
в т.ч. ОСГ	465,2	72,1	108,5	30,4	149,2	23,6	234,5	34,1	190,0	36,0	200,0	24,4
<i>Вівці та кози, усього</i>	269,4	132,8	69,1	23,9	64,0	21,0	148,8	55,7	551,3	233,4	8418,7	1726,9
в т.ч. ОСГ	71,9	113,5	23,1	23,3	21,0	19,5	54,0	48,5	170,0	204,8	1254,4	1426,4
В розрахунку на 100 га сільгоспугідь, голів	65,0	32,5	13,9	4,9	5,1	2,0	31,5	12,4	20,8	9,8	20,3	4,7
в т.ч. ОСГ	125,0	32,4	14,6	6,2	14,6	2,4	86,4	13,4	40,3	10,8	47,0	9,2
<i>Птиця, усього</i>	4839,5	3384,4	4798,8	5150,6	10444,8	7987,1	4165,4	3086,9	24248,5	19609,0	246104,2	177555,9
в т.ч. ОСГ	2942,4	3052,7	2481,0	2848,3	5692,4	4824,2	2690,8	2052,8	13806,6	12778,0	113207,9	89665,7
В розрахунку на 100 га сільгоспугідь, голів	1167,0	829,1	963,8	1051,8	827,6	768,6	881,0	686,6	915,9	821,6	594,8	485,1
в т.ч. ОСГ	5117,2	874,2	1572,2	756,0	3958,5	603,8	43,1	567,0	3274,8	676,8	4242,0	575,3

*Розраховано за джерелом: [2, с.175, 177; 207-211].

Таблиця 4 Виробництво окремих видів тваринницької продукції в усіх категоріях господарств та частка в ньому господарств населення в регіонах Українських Карпат*

(тис. тонн; частка господарств населення, %)

		М'ясо (у забійній вазі)	Молоко	Яйця, млн. штук	Вовна, тонн
<i>Україна</i>					
усі категорії господарств	1990	4357,8	24508,3	16286,7	29804
	2000	1662,8	12657,9	8808,6	3400
	2008	1905,9	11761,3	14956,5	3755
частка господарств населення	1990	28,9	24,0	37,8	11,2
	2000	73,7	71,0	66,2	61,4
	2008	48,6	82,2	43,4	78,5
<i>Регіони Українських Карпат,</i>					
усі категорії господарств	1990	422,5	2504,5	1570,1	1364
	2000	195,2	2247,5	1114,7	437
	2008	259,9	1947,8	1823,5	394
частка господарств населення	1990	38,1	69,1	57,3	29,5
	2000	89,8	94,8	92,3	88,6
	2008	72,3	97,4	62,2	85,3
<i>Довідково: Закарпатська область,</i>					
усі категорії господарств	1990	66,7	375,1	277,9	665
	2000	45,0	360,3	229,7	191
	2008	50,6	393,9	293,6	208
частка господарств населення	1990	49,9	52,6	70,6	20,2
	2000	93,8	95,3	99,3	85,9
	2008	93,7	98,6	98,4	82,2
<i>Аналізовані регіони, % до України,</i>					
усі категорії господарств,	1990	9,7	10,2	9,6	4,6
	2000	11,7	17,8	12,6	12,8
	2008	13,6	16,5	12,2	10,5
частка господарств населення,	1990	12,8	29,4	14,6	12,0
	2000	14,3	23,7	17,6	18,5
	2008	4,8	19,6	14,2	11,4
<i>Закарпаття, % до України</i>					
усі категорії господарств	1990	1,5	1,5	1,7	2,2
	2000	2,7	2,8	2,6	5,6
	2008	2,6	3,3	2,0	5,5
<i>Закарпаття, % до аналізованих регіонів, усі</i>					
категорії господарств	1990	15,8	15,0	17,7	48,8
	2000	23,0	16,0	20,6	43,7
	2008	19,5	20,2	16,1	52,8

*Розраховано за джерелом: [2, с. 214-217]; [3, с. 218, 219].

Дані досліджень (табл. 5) свідчать про неоднозначні тенденції щодо виробництва аналізованих видів тваринницької продукції в розрахунку на одну особу за регіонами Українських Карпат та на державному рівні. По-перше, у 2008 р. порівняно з 1990 р. виробництво м'яса в аналізованих регіонах зменшилось більш ніж в 1,5 рази, а в Україні – вдвічі. Основними товаровиробниками такої продукції в розрахунку на 1 особу за регіонами Українських Карпат в 1990 р. були сільськогосподарські підприємства, а в 2008 р. – особисті селянські господарства (ОСГ). В Україні в аналізованих роках пріоритетна роль належала і належить колективним сільськогосподарським підприємствам.

По-друге, виробництво молока в розрахунку на 1 особу в регіонах Українських Карпат належала і належить особистим селянським господарствам, а в Україні провідна роль ОСГ у виробництві такої продукції проявилась в процесі реформування агропромислового виробництва і чітко закріпилася у 2008 р. У розширеному виробництві яєць в регіонах Українських Карпат провідну роль займали і займають ОСГ, а в Україні сільськогосподарські підприємства різних форм власності. По-третє, у виробництві вовни в аналізованих регіонах у 1990 р. провідну роль відігравали сільськогосподарські підприємства, в 2008 р. – особисті селянські господарства. Аналогічна тенденція і в Україні. До того ж, для виробництва вовни проявилась спадна тенденція.

Таблиця 5 Виробництво окремих видів тваринницької продукції в усіх категоріях господарств, в тому числі в господарствах населення (ОСГ) в розрахунку на одну особу в регіонах Українських Карпат*

Виробництво окремих видів тваринницької продукції та чисельність наявного населення	Регіони (області) Українських Карпат								Регіони, разом		Довідково: Україна	
	Закарпатська		Івано-Франківська		Львівська		Чернівецька					
	1990	2008	1990	2008	1990	2008	1990	2008	1990	2008	1990	2008
Чисельність наявного населення, тис. осіб	1258,1	1242,6	1431,4	1382,6	2754,1	2559,8	938,5	904,1	6382,1	6089,5	51838,5	46372,7
М'ясо (у забійній вазі), тис. т	66,7	50,6	94,3	63,7	180,9	105,8	80,6	39,8	422,5	259,9	4357,8	1905,9
в т.ч. ОСГ	33,3	47,4	32,6	47,5	69,6	65,8	25,5	28,1	161,0	188,0	1259,4	926,3
Виробництво в розрахунку на 1 особу – всього, кг	53,0	40,7	65,9	46,0	65,7	41,3	85,9	44,0	66,2	42,7	84,1	41,1
в т.ч. ОСГ	26,4	38,1	22,8	34,3	25,3	25,7	27,2	31,1	25,2	30,9	24,3	19,9
Молоко, тис. т	375,1	393,9	571,3	495,1	1083,9	731,3	474,2	327,5	2504,5	1947,8	24508,3	11761,3
в т.ч. ОСГ	713,1	399,5	331,9	482,7	495,3	707,9	189,7	307,5	1730,0	1897,6	5882,0	9667,8
Виробництво в розрахунку на 1 особу – всього, кг	298,1	317,0	399,1	358,1	393,5	285,6	505,3	362,2	392,4	319,8	472,8	253,6
в т.ч. ОСГ	566,8	321,5	231,9	349,1	179,8	276,5	202,1	340,1	271,0	311,6	113,5	208,5
Яйця, млн. штук	277,9	293,6	298,2	622,8	728,6	548,2	285,4	358,9	1570,1	1823,5	16286,7	14956,5
в т.ч. ОСГ	196,2	288,9	171,8	216,1	370,8	419,4	160,6	210,0	899,4	1134,4	6156,4	6491,1
Виробництво в розрахунку на 1 особу – всього, кг	220,9	236,3	208,3	450,4	264,5	214,1	304,1	397,0	246,0	299,4	314,2	322,5
в т.ч. ОСГ	155,9	232,5	120,0	156,3	134,6	163,8	171,1	232,3	140,9	186,3	118,8	140,0
Вовна, тони	665	208	166	19	123	12	410	155	1364	394	29804	3755
в т.ч. ОСГ	134,3	171	24,1	18,0	109,5	10,0	134,1	137	402	336	3338	2948
Виробництво в розрахунку на 1 особу – всього, кг	528,6	167,4	116,0	13,7	44,7	4,7	436,9	171,4	213,7	64,7	574,9	81,0
в т.ч. ОСГ	106,7	138,6	16,8	13,0	39,7	3,9	142,9	151,5	63,0	55,2	64,4	63,6

*Розраховано на основі табл. 4 та за джерелом: [3, с.109, 110].

ВИСНОВКИ

Вагомою причиною зменшення поголів'я провідних типів тварин та виробництва відповідних видів тваринницької продукції в регіонах Українських Карпат та на рівні держави є звуження кормової бази в аграрному природокористуванні, невиважені реформаторські заходи, які проявились в руйнації тваринницьких комплексів та недостатній державній

підтримці національних виробників тваринницької продукції. Подальші наукові розробки будуть спрямовані на дослідження ефективності діяльності сільськогосподарських товаровиробників у вирощуванні рослинних і тваринних природних ресурсів у регіонах Українських Карпат, а також зовнішньоторговельна діяльність за аналізованими видами продукції аграрного природокористування та тваринницької галузі.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Класифікація видів економічної діяльності (NACE, Rev. 1.1 – 2002) ДК009:2005, затверджено наказом Держкомстату від 26 грудня 2005 року № 375, прийнято наказом Держспоживстандарту України від 26 грудня 2005 р. № 375/Збірник „Класифікація видів економічної діяльності”. – К., 2006. – 191 с.
2. Статистичний збірник „Регіони України” за 2009 рік / Державний комітет статистики України; за ред. О.Г. Олауленка. Ч. II. – Київ, 2009. – 757 с.

3. Статистичний збірник „Регіони України” за 2009 рік / Державний комітет статистики України; за ред. О.Г. Осауленка. Ч. І. – Київ, 2009. – 369 с.
4. Статистичний щорічник України за 2008 рік / Державний комітет статистики України; за ред. О. Г. Осауленка. Київ. Державне підприємство „Інформаційно-аналітичне агентство”. – 2009. – 566 с.
5. Статистичний щорічник Закарпаття за 2008 / Головне управління статистики у Закарпатській області / за ред. Г. Д. Гриник. – Ужгород, 2009. – 559 с.
6. Статистичний щорічник Івано-Франківської області за 2007 рік/Головне управління статистики в Івано-Франківській області; за ред. М. М. Колімбровського. – Івано-Франківськ, 2008. – 522 с.
7. Статистичний щорічник Чернівецької області за 2007 рік/Головне управління статистики в Чернівецькій області; за ред. А. В. Ротаря. – Чернівці, 2008. – 501 с.
8. Статистичний щорічник Львівської області за 2007 рік/Головне управління статистики у Львівській області; за ред. С. О. Матковського. Ч. І. – Львів, 2008. – 368 с.